

*Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"
Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра прикладної екології та природокористування*

*ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
магістра*

*на тему: "Розроблення проекту збереження біорізноманіття
в околицях с. Нижні Млини Полтавського району"*

Виконав

студент групи 601-мТЗ

спеціальності 183 Технології захисту

навколишнього середовища

С.О. Бондар

Керівник:

к.б.н., доцент

Н.О. Смоляр

Рецензент:

к.б.н., доцент

Л.О. Лобань

Полтава-2023

Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району

2

Актуальність проведених досліджень зумовлена необхідністю збільшення й оптимізації природно-заповідного фонду Щербанівської територіальної громади як запоруки запобігання знищення ділянок природи, які ще вціліли в умовах посиленої рекреації, урбанізації на даний час.

Мета досліджень – обґрунтування доцільності створення ландшафтного заказник місцевого значення «Нижньомлинський» – об'єкту ПЗФ спеціального призначення.

Основні завдання:

- вивчити природні та інші умови району досліджень та обґрунтувати доцільність створення об'єкта ПЗФ;
- з'ясувати положення території перспективного об'єкта ПЗФ у системі фізико-географічного та геоботанічного районувань;
- визначити особливості природоохоронного режиму і організації діяльності об'єкта ПЗФ у категорії «ландшафтний заказник»;
- розробити наукове обґрунтування доцільності створення ландшафтного заказника «Нижньомлинський»;
- підготувати Кадастрову картку для ландшафтного заказника «Нижньомлинський» та Положення про цей об'єкт;
- встановити роль перспективного ландшафтного заказника «Нижньомлинський» у структурі сучасних природно-заповідної мережі Полтавської області та регіональної екомережі.

Об'єкт досліджень: біорізноманіття різних рівнів та інші умови території досліджень.

Предмет досліджень: вивчення можливостей збільшення ПЗМ Полтавської області, Полтавського адміністративного району та Щербанівської громади зокрема, підвищення ефективності її функціонування за рахунок створення об'єкта ПЗФ України, а саме – ландшафтного заказника «Нижньомлинський». Кваліфікаційна робота виконана згідно до науково-дослідних плану та завдань наукової діяльності кафедри прикладної екології та природокористування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» за напрямом «біорізноманіття та заповідна справа».

Наукова новизна результатів досліджень. У кваліфікаційній роботі розвинута концепція розширення та оптимізація природно-заповідної мережі Полтавської області шляхом заповідання території з вцілілими та добре збереженими природними та напівприродними біотопами, як суходільними, так і акваторіальними, шляхом створення ландшафтного заказника місцевого значення. Підготовлене за участю автора наукове обґрунтування доцільності створення цього об'єкту ляже в основу розробки проекту створення ландшафтного заказника.

Вперше з участю автора висувається концепція створення ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський».

						КР 601-мТЗ 10578415 ПЗ			
Изм.	№ док.	Лист	Колуч.	Подп.	Дата	Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	Стадія	Лист	Листів
Розробник	Бондар С.О.							2	12
Керівник	Смеляк Н.О.					Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ "Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природокористування		
Заб. кафедри	Ільш О.Е.								

Аналіз відомих досліджень

Законодавчі нормативні документи:

Конституція України;

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

Закон України «Про природно-заповідний фонд України»;

Закон України «Про рослинний світ»;

Закон України «Про тваринний світ»;

Закон України «Про Червону книгу України»;

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

Закон України «Про екологічну мережу України»;

Закон України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України»;

Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»;

Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на період 2022–2027 роки («Довкілля – 2027»).

Першоджерела (монографії, спеціальні публікації):

Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. Полтава : ІВА «Астроя», 1996. 184 с.;

Байрак О.М., Проскурня М.І., Стецюк Н.О. та ін. Еталони природи Полтавщини. Полтава : Верстка, 2003. 214 с.;

Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. Полтава : Верстка, 2005. 248 с.;

Голік Ю.С., Ілляш О.Е. Агроекологічний атлас Полтавщини. Серія «Екологічна бібліотека Полтавщини». Випуск 7. Полтава, 2009. 70 с.;

Природно-заповідний фонд Полтавської області : Реєстр-довідник. Полтава : ШвидкоДРУК, 2014. 14 с. 149 с.;

Регіональна екомережі Полтавщини / колектив авторів ; під ред. Байрак О.М. Полтава : Верстка, 2010. 214 с.;

Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. К. : Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.;

Червона книга України. Тваринний світ / за ред. А.І. Акімова. К. : Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.;

Зелена книга України / під заг. ред. Я.П. Дідуха. К. : Альтерпрес, 2009. 448 с.;

				КР 601-нТЗ 10578415 ПЗ				
Ізм. №	Лист	Колуч	Підп.	Дата	Аналіз відомих досліджень	Стадія	Лист	Листів
Розробник	Бондар С.О.						3	12
Керівник	Ситалар Н.О.							
Заб. картки					Ілляш О.Е.		НУ "Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природоохорони	

Структурно-логічна схема дослідження

4

Наукове обґрунтування створення ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський»

Мета роботи – розроблення проєкту створення ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський» – об'єкту природно-заповідного фонду України.

Вивчити біорізноманіття та інші ресурси і умови природної території в долині річки Ворскли в околицях с. Нижні Млини для підготовки наукового обґрунтування доцільності створення заказника

Розроблення наукового обґрунтування доцільності створення ландшафтного заказника «Нижньомлинський»

Визначити значення перспективного ландшафтного заказника «Нижньомлинський» у структурі сучасних природно-заповідної та регіональної екомереж Полтавської області

З'ясувати місце перспективного ландшафтного заказника «Нижньомлинський» у системі фізико-географічного, геоботанічного, зоогеографічного районувань України

Зібрати і проаналізувати інформацію щодо природоохоронної, наукової, соціологічної рекреаційної та іншої цінності природних комплексів та об'єктів на досліджуваній території

Вивчити особливості заповідного режиму ландшафтних заказників

						КР 601-МТЗ 105784.15 ПЗ			
Ізм.	№ док.	Лист	Колуч.	Підп.	Дата	Структурно-логічна схема дослідження	Стадія	Лист	Листів
Розробник	Бандар С.О.							4	12
Керівник	Смоляр Н.О.					Розроблення проєкту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка» Кафедра прикладної екології та природоохорони		
Заб. Корейбу	Ілляш О.Е.								

Природно-заповідний фонд Щербанівської ТГ

6

Станом на 01.01.2023 року Щербанівська громада налічує 5 об'єктів, 274,29 га площі, показник заповідності 2,72%

Щербанівська громада (об'єктів – 5, площа – 274,29 га, показник заповідності – 2,72)						
№ з/п	Назва об'єкта ПЗФ	Категорія	Площа	Місце розташування	Землевласники, землекористувачі	Документ про оголошення об'єкта
1	Розсошенський	Заказник ботанічний	15,7	В околицях с. Пожарна Балка, на території Розсошенського лісництва (кв. 56 вид.5, кв. 57 вид.2)	ДП «Полтавське лісове господарство» - 15,7 га	Рішення облвикон-кому №671 від 28. 12. 1982
2	Дуб черешчатий	Пам'ятка природи ботанічна	0,05/1	с. Розсошенці, лісоруч від автодороги «Полтава - Кременчук»	Щербанівська ТГ - 0,05 га	Рішення облвикон-кому №74 від 17.04.1992.
3	Козацькі дуби	Пам'ятка природи ботанічна	0,04	На території Розсошенського лісництва (кв. 7 виділ 11)	ДП «Полтавське лісове господарство» 0,04 га	Рішення облвикон-кому №329 від 22.07.1969.
4	Зарості цибулі ведмежої	Пам'ятка природи ботанічна	0,05	На території Розсошенського лісництва (кв. 9 виділ 3)	ДП «Полтавське лісове господарство» 0,05 га	Рішення облвикон-кому №437 від 16. 11. 1979.
5	Вільшане	Заповідне урочище	258,0	На території Розсошенського лісництва (кв.15–20, 23)	ДП «Полтавське лісове господарство» 0,05 га	Рішення облвикон-кому №437 від 16. 11. 1979.

Всі об'єкти мають місцеве значення.

КР 601-мТЗ 10578415 ПЗ									
№ з/п	№ док	Лист	Колуч	Підп.	Дата	Природно-заповідний фонд Щербанівської ТГ	Стівія	Лист	Листів
Розробник	б/нар	с.в.						6	12
Керівник	с/нар	н.в.							
Зав. кафедр	Ілляш	В.Е.				Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ "Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природокористування		

Природні та інші ресурси та умови перспективної для заповідання території

Місцезнаходження

Територія знаходиться в долині річки Ворскла в околицях с. Нижні Млини Полтавського району

Рекомендована площа

Понад 600 га (орієнтовно)

Підпорядкування

Щербанівська територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область

Рекреаційні ресурси території.

Природні та природно-антропогенні геосистеми, природні об'єкти (масиви заплавних і хвойних лісів, степові ділянки на схилах корінного берега Ворскли, звідки відкриваються мальовничі панорами, водно-болотні угіддя, заплавні луки), природні явища і процеси, які характеризуються зовнішніми й внутрішніми властивостями й характерними рисами для організації сезонної або цілорічної (стаціонарної) рекреаційної діяльності.

Місце в системі районувань України:

Геоботанічне районування України – Роменсько-Полтавський (Дикансько-Котелевський) геоботанічний округ Лівобережно-Придніпровської підпровінції Східно-Європейської провінції Європейсько-Сибірської лісостепової області.

Фізико-географічного районування України – територія знаходиться в межах Східно-Полтавської підвищеної області Лівобережно-Дніпровської лісостепової провінції Лісостепової зони Східно-Європейської країни.

						КР 601-м/3 105784.15.113			
Изм. №	Відк.	Лист	Колуч.	Повп.	Дата	Природні та інші ресурси та умови перспективної для заповідання території	Старий	Лист	Листів
Розробник	Богдан СД							7	12
Керівник	Олександр НД					Розроблення проекту збереження біологічного в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ "Полтавська політехніка ім. Вірія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природоохорони		
Заб. Голуб	Іванко ДС								

Показники наукової цінності біорізноманіття перспективної для заповідання території

Ландшафтна репрезентативність.

У природному відношенні досліджувана територія репрезентує долину річки Ворскли в її середній течії з чітко виявленими її структурними елементами. На правобережній заплаві річки розташоване село Нижні Млини. Селітебні території заходять і на правий корінний берег річки. На інших ділянках він зачачарникований і не має природоохоронного значення.

Рослинний покрив.

Заплавна частина території зайнята лучними (справжні, болотисті, остепнені луки) та болотними (осокові) угрупованнями. На заплаві зустрічаються неглибокі водоїми. Виявлені локальні фрагменти природних дрібнолистяних лісів (білотополевих, осичників, осокірників та вільшняків). В межах досліджуваної території протікає річка Ворскла, яка є повноводною, зайнятою водною рослинністю.

Флора

включає близько 400 видів вищих судинних рослин.

Зозулинець болотний (*Orchis palustris* Jacq.) – лучно-болотна орхідея, вид включений до списків Червоної книги України

Фауна

включає 162 види наземних хребетних чотириногих тварин із 24 рядів, 55 родин та 116 родів. Вони репрезентують п'ять фауністичних комплексів: лісовий та узлісний, біляводний, лучно-степовий та євритопний.

Сарна європейська (*Capreolus capreolus* L.)

Біотопічне різноманіття.

До розробленої класифікаційної схеми біотопів території досліджень включено 50 біотопів різних рангів, які репрезентують чотири групи біотопів: С – біотопи континентальних водоїм (непроточних та проточних прісноводних водоїм), D – перезволожені біотопи трав'яного типу, E – злаково-трав'яні мезо- та ксеротичні біотопи із домінуванням гемікриптофітів, що формуються за умов помірного або недостатнього зволоження (луки, степи, пустощі), G – листяні листопадні ліси, I – біотопи, сформовані господарською діяльністю людини.

Панорамна ситуація території Щербанівської територіальної громади в районі села Нижні Млини (в перспективі – території, перспективні для заповідання)

Гідротехнічна споруда шлюз-регулятор на річці Ворскла в районі села Нижні Млини

Лучні біотопи – екологічно цінні біотопи та господарсько важливі пасовища та сінокоси

Лучно-болотні заплавні біотопи перспективного ландшафтного заказника «Нижньомлинський» – екологічно цінні та рекреаційно привабливі

						КР 601-мТЗ 10578415 ПЗ		
Изм. № док.	Лист	Колуч.	Побл.	Дата	Показники наукової цінності біорізноманіття перспективної для заповідання території	Старія	Лист	Листів
Розробник Керівник	Бондар С.В.	Єналіч Н.В.					8	12
Заб. Кандиба	Ілляш О.Е.				Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ "Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природоохорони		

Созологічна цінність території, перспективної для заповідання

Флора

Рослинність

Фауна

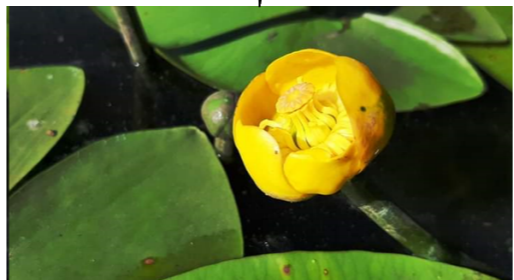
п'ять созофітів, із яких три включені до Червоної книги України (сальвінія плаваюча, зозулинець болотний і рясчик малий), а два (латаття біле, жито дике) – до регіонального списку Полтавської області. Сальвінія плаваюча, до того ж, має європейський статус охорони – вид включений до Додатку Бернської конвенції.

Три фітоценози, включені до Зеленої книги України: водні угруповання латаття білого, глечиків жовтих, жабурника звичайного; фітоценози жита дикого на лучно-степових піщаних ділянках прируслового піщаного валу лівого берега Ворскли рекомендовані до регіональної Зеленої книги.

6 видів, включених до Європейського Червоного списку, 13 видів із Червоної книги України та 18 регіонально рідкісних видів, 97 видів належать до Додатку II Бернської конвенції та 36 видів складають групу мисливських тварин.

Сальвінія плаваюча (*Salvinia natans* (L.) All.)

Водні угруповання глечиків жовтих (*Nuphar lutea* (L.) Sm.)

Метелик подалірію (*Iphiclides podalirius* L.)

Чапля сіра (*Ardea cinerea* L.)

Рясчик малий (*Fritillaria meleagroides* Patrin ex Schult. et Schult. f.)

Латаття біле (*Nymphaea alba* L.) – регіонально рідкісний вид, індикатор доброї якості води у річці. Лататтєві угруповання з водними макрофітами (*Lemna minor* L., *L. trisulca* L., *Spirodela polyrhiza* (L.) Schleid.)

						КР 601-МТЗ 105784 15 ПЗ			
Изм.	№ з'яв.	Лист	Кол. л.	Лист	Дата	Созологічна цінність території, перспективної для заповідання	Стадія	Лист	Листів
Розробник	Бондар С.О.							9	12
Керівник	Бондар Н.В.					Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ "Полтавська політехніка ім. Євгена Коновальця" Кафедра прикладної екології та привакаритування		
Зол. Гавриш	Іванко О.Е.								

Зберегти природне біорізноманіття – створити ландшафтний заказник місцевого значення «Нижньомлинський»

Територія перспективного ландшафтного заказника в околицях села Нижні Млини характеризується високими показниками наукової цінності біорізноманіття, виконує значні екологічні й природоохоронні функції. Створення такого об'єкта (з рекомендованою площею в понад 600 га та назвою «Нижньомлинський»)

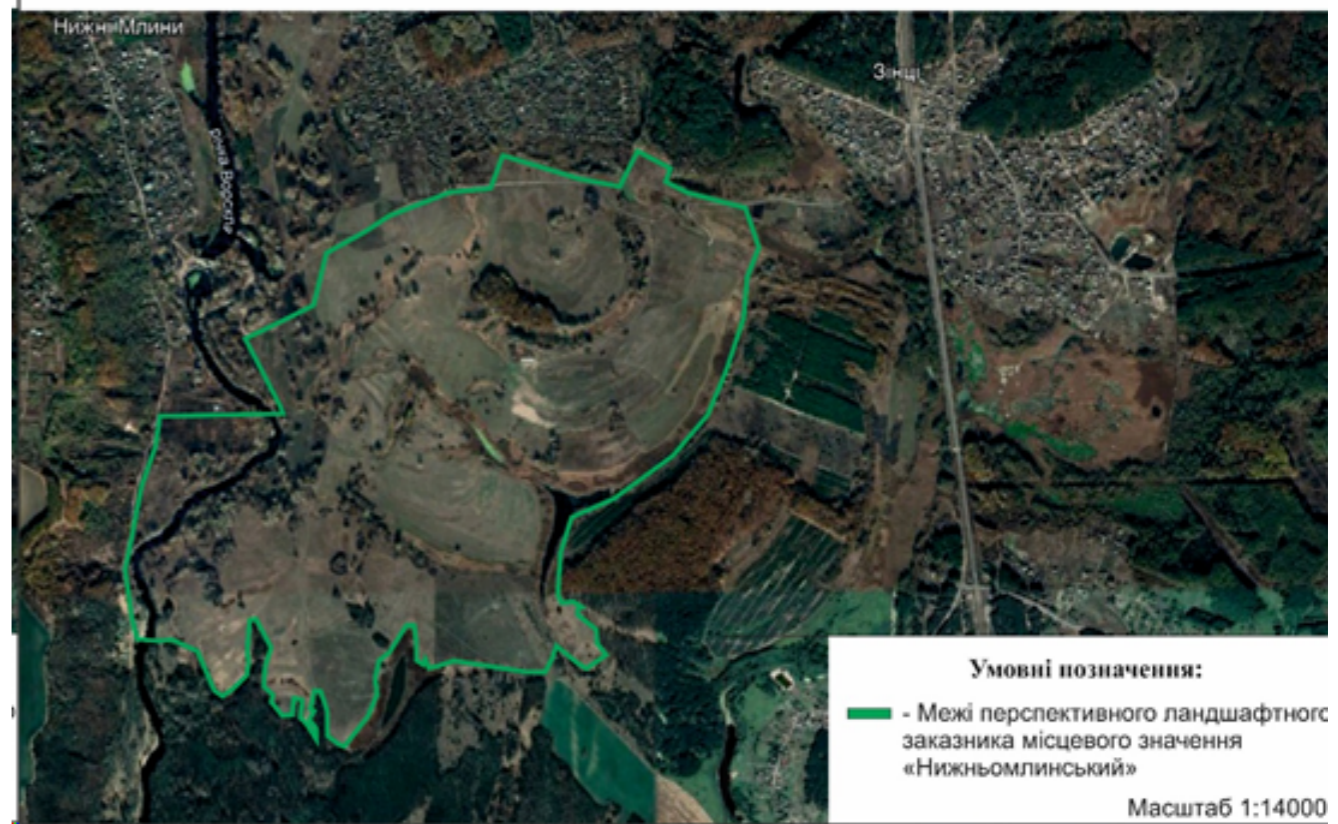
Значно розширить площу локальної природно-заповідної мережі Полтавської громади.

Підвищить показник заповідності її території й забезпечуватиме охороною біорізноманіття та природних комплексів

Стабілізуватиме екологічну рівновагу в регіоні.

Він стане також важливою ключовою територією в межах Ворсклянського регіонального екокоридору регіональної екомережі Полтавської області й, можливо структурним елементом перспективного регіонального ландшафтного парку «Полтавський»

Межі перспективного ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський»

Умовні позначення:
 — Межі перспективного ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський»
 Масштаб 1:14000

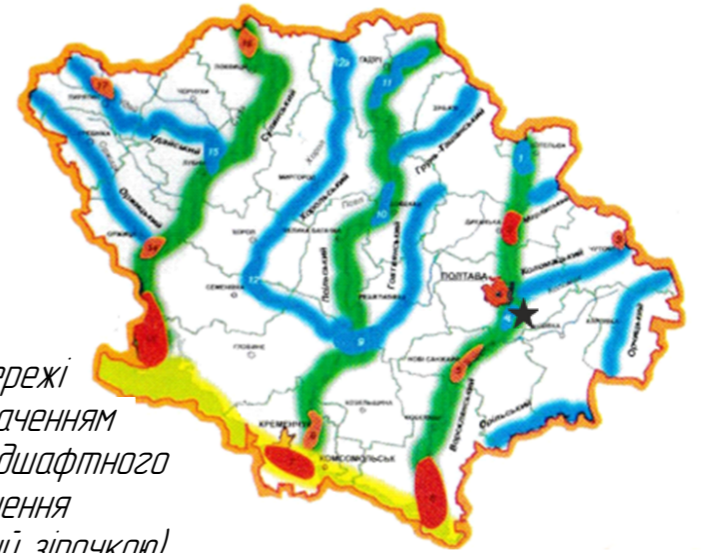

Схема регіональної екомережі Полтавської області з позначенням місця в ній перспективного ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський» (позначений зірочкою)

						КР 601-мТЗ 10578415 ПЗ			
Изм.	№ док.	Лист	Колір	Побл.	Дата	Зберегти природне біорізноманіття – створити ландшафтний заказник місцевого значення «Нижньомлинський»	Старий	Лист	Листів
								10	12
Заб. Асфенді Ірина О.Е.						Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка» Кафедра прикладної екології та природокористування		

Процедура створення ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський»

Поділяється на такі етапи

Перший етап - Науково-пошуковий:
 Виявлення території з добре збереженим біорізноманіттям;
 Проведення наукових досліджень з вивчення біорізноманіття;
 аналіз та оцінка показників наукової цінності біорізноманіття;
 наукове обґрунтування доцільності створення об'єкта природно-заповідного фонду та визначення для нього відповідної категорії.

Другий етап - Технічно-погоджувальний:
 виготовлення картографічних матеріалів у вигляді викопіювання земель, визначення точних меж та загальної площі об'єкта;
 виготовлення експлікаційних матеріалів (розподіл території об'єкта за угіддями та площами);
 погодження матеріалів із землевласниками та землекористувачами;
 звернення до землекористувача з клопотанням від ініціаторів про погодження створення об'єкта природно-заповідного фонду.

Третій етап - Організаційний:
 затвердження матеріалів і погодження ідеї на черговій сесії землекористувача (сесія депутатів Щербанівської ТГ);
 Експертиза матеріалів фахівцями Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської ОВДА та науковцями – експертами в галузі;
 Затвердження матеріалів на сесії Полтавської ОВДА в установленому порядку.

Четвертий етап - Оголошення ландшафтного заказника місцевого значення:
 Оголошення про створення об'єкта природно-заповідного фонду рішенням сесії Полтавської ОВДА.

П'ятий етап - Забезпечення функціонування об'єкта природно-заповідного фонду:
 Розроблення Департаментом екології та природних ресурсів Полтавської ОВДА таких документів як «Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Нижньомлинський» та «Охоронні задов'язання на ландшафтний заказник місцевого значення «Нижньомлинський»;
 Забезпечення охорони території ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський» землевласниками та землекористувачами (Щербанівська ТГ);
 Ведення Кадастрової картки на об'єкт природно-заповідного фонду за формою 1ДКПЗФ, проведення наукових моніторингових досліджень природних ресурсів, об'єктів і процесів на території заказника (можливо, Полтавська обласна організація Українського товариства охорони природи).

Нами виконано

На першому етапі створення заказника (проведено комплексне вивчення біорізноманіття та природних умов, визначено показники наукової цінності біорізноманіття території об'єкта і проведено їх аналіз, розроблено наукове обґрунтування доцільності створення об'єкта);

Частково на другому етапі (виготовлення картографічних та експлікаційних матеріалів)

Частково на п'ятому етапі (розроблені проекти Кадастрової картки на об'єкт, Положення про заказник).

Інші – слід реалізувати.

КР 601-МТЗ 105784.15 ПЗ									
№ зм.	№ док.	Лист	Каліч.	Підп.	Дата	Процедура створення ландшафтного заказника місцевого значення «Нижньомлинський»	Етап	Лист	Листів
		Бондар С.А.						11	12
		Сторож Н.А.							
Розроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району							НУ "Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка" Кафедра прикладної екології та природоохорони		
Зас. Ковальчук		Ільниць О.Е.							

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в результаті аналізів і узагальнень матеріали враховані при розробленні проекту створення ландшафтного заказника «Нижньомлинський». Визначені показники наукової цінності біорізноманіття території, перспективної для заповідання, буде використано для розроблення проекту створення ландшафтного заказника «Нижньомлинський» у межах оптимізації природно-заповідної мережі Полтавського адміністративного району та Полтавської області в цілому. Усі документи, які автором розроблені і представлені в кваліфікаційній роботі, буде надано громадській організації – Полтавській обласній організації Українського товариства охорони природи – для врахування при організації природоохоронної роботи в регіоні.

Апробація результатів досліджень. Результати аналізу сучасної локальної ПЗМ Полтавського району та можливості її оптимізації шляхом створення ландшафтного заказника «Нижньомлинський» використані автором у статті, яка опублікована у співавторстві в збірнику матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження», що відбулася 7–8 грудня 2023 року на платформі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» [64]:
Смоляр Н.О., Бондар С.О. Перспективи охорони природних комплексів і раритетного біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини під Полтавою // «Екологія. Довкілля. Енергозбереження»: Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції 7–8 грудня 2023 року, Полтава). Полтава: НУПП, 2023. С.101–106.

КР 601-мТЗ 10578415 ПЗ									
Изм.№дож.	Лист	Колуч.	Подп.	Дата	Практичне значення одержатий результатів та їх апробація	Стадія	Лист	Листів	
Разробник	Бондар С.О.						12	12	
Керівник	Смоляр Н.О.				Разроблення проекту збереження біорізноманіття в околицях с. Нижні Млини Полтавського району	НУ «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка» Кафедра прикладної екології та природокористування			
Заб. кафедри	Ілляш О.Е.								